

Ny vismandsrapport: Sløje vækstudsigter. Mere fokus på de lediges og virksomhedernes individuelle behov i beskæftigelsesindsatsen

Den 30. oktober 2012
Dok.nr. 2012-17412
Sagsnr. 2012-045
rc/db

AC-kommentar til DØR-rapport Efterår 2012

Konjunkturvurderingen: 2013 og 2014 kan også blive magre år

Vismændene varslar, at den økonomiske stilstand kan fortsætte gennem 2013 og ind i 2014. BNP er stort set ikke vokset de seneste to år, og vækstudsigterne er ikke prangende. I år ventes omtrent nulvækst efterfulgt af en vækst på ca. 1½-1¾ pct. i 2013 og 2014. Beskæftigelsen falder fortsat, og de beskedne vækstudsigter ventes at indebære en svagt stigende ledighed gennem det kommende år. Hvis de svage konjunkturer fortsætter ind i 2014, foreslår vismændene nye ekspansive finanspolitiske tiltag.

De sløje vækstudsigter fordrer, at regeringen igen gransker rammebetingelserne for vækst i danske virksomheder. Øvelsen er gjort før, men vi må til stadighed forbedre vores vækstvilkår i Danmark og tage bestik af nye forslag og vinkler. Fx har regeringens erhvervspanel for grøn omstilling netop barslet med 9 anbefalinger til omstilling af Danmark til et grønt "videns- og produktionssamfund". AC har endvidere selv lanceret fem konkrete forslag til, hvad der kunne få flere akademikere til at starte virksomhed, herunder forslag der kan skabe et bedre finansierings- og vækstgrundlag for nye virksomheder og forslag til, hvordan vi kan indrette os smartere og gøre det muligt og acceptabelt ad forskellige veje at starte og udvikle virksomheder, så vi får sidestillet selvstændige med lønmodtagere.

AC anbefaler endvidere, at man allerede nu påbegynder arbejdet med at forfine arsenalet af mulige finanspolitiske lempelser med henblik på 2014, da de seneste to centrale finanspolitiske vækststimulanser har vist sig mindre effektive i en internationaliseret økonomi som den danske. Effekten af de fremrykkede offentlige bygge-anlægsinvesteringer i den såkaldte 'kickstart' udvandes, når der anvendes udenlandsk arbejdskraft i byggeprojekterne og i øvrigt forbigår stimuli på flere delarbejdsmarkeder, herunder store dele af det akademiske arbejdsmarked. Det seneste initiativ i form af skatterabat til private erhvervsinvesteringer er udfordret af, at investeringsvinduet omfatter maskiner og transportmidler, der ofte har et stort importindhold, hvilket begrænser den afledte effekt på dansk produktion og beskæftigelse. Der er således behov for nye værktøjer, som i højere grad kan stimulere beskæftigelsen bredt i mange brancher, herunder også de videntunge brancher.

Særafnsnit om arbejdsmarkedspolitik i høj- og lavkonjunktur

Der er behov for at styrke den individuelt tilrettelagte indsats og det virksomhedsopsøgende arbejde i jobcentrene. En reform af refusionsssystemet er en vigtig katalysator for denne omprioritering af indsatsen. Det er konklusionen efter læsning af vismændenes seneste rapport særafnsnit, hvor de på kvalificeret vis sætter den aktive arbejdsmarkedspolitik under lup.

I forhold til vismandsrapporterne i 2002 og 2007 om samme emne tilføjer denne rapport en ny dimension, nemlig hvad virker under hhv. en lavkonjunktur og en højkonjunktur. Den velvalgte analyse udstiller et beskæftigelsessystem, som først nu på krisens fjerde år så småt er ved at omstille redskabsprioriteringen til en lavkonjunktur. Beskæftigelsessystemet reagerede i de første år efter finanskrisen med blot at donere mere af dén medicin, som blev givet under højkonjunktoren, hvor der var fokus på motivationsskabende foranstaltninger, som skulle maksimere arbejdskraftudbuddet i en situation med mangel på arbejdskraft.

Nu er beskæftigelsessystemet så langsomt ved at omstille indsatsen. Vismændene sætter følgende prioriteringer til den fremadrettede indsats under de fortsat svage konjunkturmæssige forhold:

Anbefaling I: Flere samtaler

Anbefalingen kan lyde kontroversiel, når beskæftigelsessystemet tidligere er udskældt for at være en samtalefabrik. Det afgørende er imidlertid samtalens formål, at den foretages af kvalificerede rådgivere, og at samtalerne med enslydende formål ikke obligatorisk gennemføres parallelt hos flere instanser. Undersøgelser viser, at ledige akademikere efterlyser kvalificeret sparring. Vismændenes anbefaling giver således mening, hvis der er tale om individuel støtte og rådgivning. Samtaleinstrumentet kan sagtens styrkes fx med inspiration fra projektet "Den Gode Samtale", hvor udvalgte a-kasser med succes har fået dispensation fra de standardiserede samtaler med de ledige medlemmer, for til gengæld at lade de ledige bestemme samtalerne form og indhold.

Anbefaling II: Mere uddannelsesaktivering for nogle ledige

Her er også tale om en opsigtsvækkende anbefaling i lyset af vismandsrapporternes tidligere skepsis omkring effekterne af uddannelsesaktivering. Det er imidlertid ikke overraskende i forhold til ledige akademikere, at uddannelsesaktivering har effekt, når uddannelsesforløbet gives ud fra individuelle behov. Det kan fx være et kort uddannelsesforløb i virksomhedsforståelse, som ruste akademikerne til at søge job hos de små og mellemstore virksomheder. Med denne vismandsrapport opfordrer AC til, at den unuancerede holdning til uddannelsesaktivering, som dyrt og ineffektivt, nedtones, så det ikke blokerer for individuelt velbegrundede uddannelse til de ledige.

Anbefaling III: Korte afklarende aktiveringsforløb, såsom virksomhedspraktik eller korterevarende løntilskudsansættelser

Vismandsrapporten viser, at under lavkonjunktoren forlænger både privat og offentligt løntilskudsjob samt virksomhedspraktikker ledigheds-

længden. Det har således været perspektivløst at gøre brug af disse aktiveringsredskaber i så stor skala, som det har været tilfældet i de første år efter finanskrisen. Det dokumenteres også i AC's undersøgelse af de daværende ungeregler. Undersøgelsen viste, at reglerne unuanceret sendte alle ledige dimittender ud i et halvt års virksomhedsnær aktivering kort tid efter dimission fra uddannelserne uden at skele nok til effektivitet og efficiens. De tre aktiveringsinstrumenter kan fremadrettet blive effektfulde, hvis de gives ud fra individuelle behov med klar udsigt til at bringe den pågældende tættere i job.

Anbefaling IV: Mere rekrutteringsbistand til virksomhederne

Vismændene anbefaler, at beskæftigelsesindsatsen i den nuværende situation bør stimulere antallet af ledige stillinger ved, at virksomhederne tilbydes bistand med at udvælge kvalificeret arbejdskraft blandt de ledige. AC har beklaget, at den virksomhedsopsøgende indsats blev kraftigt neddroget ved kommunaliseringen af beskæftigelsesindsatsen, og det er således glædeligt, at fokus på efterspørgselssiden nu italesættes som en nødvendig integreret del af beskæftigelsesindsatsen. AC opfordrer til, at det samtidig giver anledning til at få sammentænkt beskæftigelses- og erhvervsfremmeindsatsen bedre, således at de to systemer bedre supplerer hinanden. Akademikerkampagnen er et eksempel på, hvordan man stimulerer vækst og innovation i virksomhederne via efterspørgselsfokuseret beskæftigelsesindsats.

Anbefaling V: Nyt refusionssystem

Mere fokus på de lediges og virksomhedernes individuelle behov er således den tværgående pointe i vismændenes anbefalinger til indsatsen. Af rapporten fremgår det, at disse prioriteringer bedst vil blive understøttet af en ændring i refusionssystemet, så refusionen gøres resultatbaseret i stedet for aktivitetsbaseret. AC ser denne ændring som helt nødvendig, hvilket vi også fremhævede, da Arbejdsmarkedskommissionen luftede forslaget for første gang.